

Díl 2 Zvláštní subjekty hromadného řízení

Oddíl 1 Zúčastněný člen skupiny

§ 10 Postavení zúčastněného člena skupiny

Zúčastněný člen skupiny není účastníkem hromadného řízení a nemůže se řízení zúčastnit ani jako vedlejší účastník; v hromadném řízení mu přísluší jen procesní práva podle § 11.

Z důvodové zprávy:

Pro pochopení pojmu „člen skupiny“ a „zúčastněný člen skupiny“ podle tohoto zákona je nejprve nutné pojmově odlišovat členy skupiny, resp. skupinu ve smyslu hmotného práva – tj. souhrn všech hmotně-právně dotčených osob – a členy skupiny, resp. skupinu ve smyslu procesním – tj. souhrn všech osob, jejichž tvrzených práv se žalobce v hromadném řízení domáhá. Právě skupina, resp. člen skupiny ve smyslu procesním jsou používány v rámci zákona. Pokud tedy zákon hovoří o členovi skupiny, resp. o skupině, myslí tím osobu, o níž se žalobce domnívá či o níž žalobce tvrdí, že splňuje určité definiční znaky vymezené v hromadné žalobě. To, zda je skutečným hmotněprávním nositelem daného nároku, rozhodne soud v konečném rozsudku.

Z důvodu existence skupiny a členů skupiny, jejichž nároky jsou v řízení předmětem projednání, je třeba se také zabývat otázkou, jaké bude postavení těchto členů v řízení.

Bývá zcela standardní, že členové skupiny mají v zahraničních právních řádech omezená práva, popřípadě nemají práva žádná. Stávající právní řád hromadné řízení nezná a nezná tedy typ procesního subjektu, který by dokázal procesní postavení členů skupiny zcela vystihnout. Z tohoto důvodu návrh zákona nakonec nepřebírá žádný z „osvědčených“ institutů pro vymezení postavení členů skupiny (jako například vedlejší účastenství podle § 93 OSŘ apod.) a konstruuje zcela novou procesní kategorii „zúčastněného člena skupiny“, který není účastníkem řízení, ani vedlejším účastníkem řízení, ale má procesní postavení sui generis.

Přehled výkladu:

- I. Význam ustanovení
- II. Povaha členství ve skupině
- III. Procesní subjektivita a procesní způsobilost
- IV. Evropský přístup k postavení členů skupiny v řízení
 - IV.1 Směrnice o zástupných žalobách
 - IV.2 Modelová evropská pravidla civilního procesu

K § 10

I. Význam ustanovení

1. Základními subjekty hromadného řízení jsou soud a účastníci hromadného řízení. Zákon o hromadném občanském řízení soudním kromě nich definuje i subjekty zvláštní. Těmi jsou zúčastněný člen skupiny (§ 10), správní orgán a subjekt mimosoudního řešení sporů (§ 12). Již z tohoto systematického rozdělení je patrné, že zúčastněný člen skupiny

se liší od účastníků řízení a v řízení má specifické postavení. Komentované ustanovení toto zvláštní postavení zúčastněných členů skupiny výslovně zdůrazňuje. Člen skupiny nemůže v řízení vystupovat v roli žalobce. Důvodová zpráva k tomu uvádí, že diskrece v této otázce je limitována požadavky směrnice o zástupných žalobách, která vyžaduje, aby žalobcem (účastníkem řízení) byla pouze osoba oprávněná podat hromadnou žalobu podle národního práva a aby dotčení spotřebitelé postavení účastníka v řízení neměli (srov. čl. 7 odst. 6 a související bod 36 preambule směrnice o zástupných žalobách).

2. V řízení mají zúčastnění členové skupiny pouze omezená práva (§ 11, srov. např. i § 47, § 50). Mají ale i povinnosti (srov. např. § 28 odst. 3). Ztráta autonomie členů skupiny je neodmyslitelným a rozumným důsledkem povahy hromadného soudního řízení (Falla, 2012, s. 37). Účelem hromadného řízení, resp. jeho právní úpravy, je především omezení procesní role těchto osob, jejich odbřemenění a zjednodušení řízení tím, že se soustředí do jediné osoby – žalobce. Jiný model, tedy plná účastnická práva a povinnosti všech zúčastněných členů skupiny, by nebyl představitelný. V praxi by se pak nejednalo o hromadné soudní řízení v pravém slova smyslu, ale spíše o společenství účastníků (společenství ve sporu). Zároveň je však třeba mít na zřeteli i naplnění práv zúčastněných členů skupiny na spravedlivý proces. Tomu musí odpovídat zvýšená ochrana zúčastněných členů skupiny a s tím související pasivní práva zúčastněných členů skupiny. Soud by měl např. dbát o to, aby nedocházelo ke střetu zájmů mezi zúčastněnými členy skupiny a žalobcem, členové skupiny by měli být informováni o průběhu řízení atd.

II. Povaha členství ve skupině

3. [Vymezení zúčastněných členů skupiny] Skupina je vymezena procesním úkonem žalobce. Ten v žalobě vymezí předpoklady členství ve skupině. Zákon o hromadném občanském řízení soudním počítá s přihlášením se do řízení (k přihlášce srov. § 31 a násl.). Zúčastněným členem skupiny je člen skupiny, který se do hromadného řízení stanoveným způsobem přihlásil [§ 2 odst. 1 písm. d)]. Stává se tak zúčastněným členem skupiny bez dalšího.

Důvodová zpráva se hlásí k tzv. procesnímu (formálnímu) pojetí členství ve skupině. K § 40 až 42 uvádí, že se „návrh zákona kloní k řešení, které respektuje zavedený přístup, že hovoří-li zákon o členství ve skupině, pojímá toto členství čistě procesně: V žalobě byl vytvořen určitý hypotetický skutkový stav a k tomuto hypotetickému stavu se nyní jednotlivé osoby hlásí, když tvrdí, že v žalobě tvrzený nárok vznikl právě jim. To, zda je či není žalobní petit uvedený v hromadné žalobě opřený o hmotně-právní základ a zda jsou či nejsou osoby, které zákon označuje jako ‚členové skupiny‘, hmotně-právním nositelem nároku, je otázka konečného rozhodnutí ve věci – tím se soud má zabývat až v závěrečné fázi hromadného řízení ve věci samé“. Členství ve skupině je založeno procesním právem, hmotněprávní postavení těchto subjektů nemá na jejich členství vliv (srov. i § 2, m. č. 11).

4. K paralelnímu postavení člena skupiny jako osoby zúčastněné na řízení srov. § 7, m. č. 7.

5. [Zkoumání členství ve skupině a rozhodnutí o vyloučení ze seznamu zúčastněných členů skupiny] Procesní (formální) pojetí členství ve skupině v jeho čisté podobě by mohlo vést k jeho zneužití. Do řízení by se čistě účelově mohly hlásit osoby, které nesplňují předpoklady členství ve skupině. Důvodem k takovému kroku by mohlo být naplnění

požadavku potřebného množství členů skupiny. Stejně tak může být jejich pohnutkou svými úkony v průběhu řízení narušovat hladký průběh řízení, způsobovat průtahy řízení. Tomu lze předcházet tím, že soud bude členství ve skupině zkoumat.

Zákon o hromadném občanském řízení soudním požaduje, aby člen skupiny v přihlášce osvědčil, že splňuje předpoklady členství ve skupině (srov. § 33 odst. 2), tj. zda si např. daná osoba koupila v rozhodném období daný výrobek.

Žalobce může soudu navrhnout, aby rozhodl o vyloučení této osoby ze seznamu zúčastněných členů skupiny (srov. § 40 a násl.). Soud pak rozhodne o vyloučení této osoby ze seznamu zúčastněných členů skupiny, není-li členství této osoby ve skupině s ohledem na předpoklady členství ve skupině alespoň pravděpodobné (srov. § 41). Soud tedy posuzuje, zda tato osoba splňuje podmínku vymezení podobného skutkového a právního základu, kterým se vyznačují tvrzená práva nebo oprávněné zájmy členů skupiny. V meritorní fázi se pak bude zkoumat, zda je zúčastněný člen skupiny nositelem tvrzeného nároku. Na to, že členství ve skupině není pojato ryze procesně, upozorňoval již dříve P. Lavický ve vztahu k původnímu návrhu zákona o hromadných žalobách po připomínkách (Eliáš, 2019, s. 614). Svůj závěr odůvodňoval tím, že k uplatňování procesních práv člena skupiny bylo zapotřebí osvědčit své členství soudu, v případě sporu o něm soud rozhodoval usnesením.

III. Procesní subjektivita a procesní způsobilost

6. Zákon o hromadném občanském řízení soudním neřeší, zda je nutné u členů skupiny zkoumat jejich procesní subjektivitu, tedy způsobilost být zúčastněným členem skupiny, a procesní způsobilost, tedy schopnost samostatně jednat před soudem a vykonávat jim přiznaná procesní práva.

Zúčastněný člen skupiny není účastníkem řízení. Tím je žalobce a žalovaný. Zákon o hromadném občanském řízení soudním sice upravuje převod nebo přechod práva člena skupiny (a tedy i univerzální sukcesi v případě ztráty procesní subjektivity), to však pouze pro účely uplatňování procesních práv zúčastněných členů skupiny a na návrh právního nástupce zúčastněného člena skupiny (§ 43). Zkoumání procesní subjektivity a procesní způsobilosti u jednotlivých zúčastněných členů skupiny by mohlo paralyzovat hromadné soudní řízení.

Na druhou stranu je zřejmé, že přiznání práv zúčastněným členům skupiny rozsudkem by bylo problematické, pokud by neměli procesní subjektivitu. Stejně tak by bylo sporné, kdyby zúčastněný člen skupiny uplatňoval procesní práva během řízení, aniž by měl procesní způsobilost, tedy schopnost samostatně jednat před soudem.

Docházíme tedy k závěru, že i zúčastněný člen skupiny by měl splňovat procesní podmínky procesní subjektivity a procesní způsobilosti. Ty však nejsou podmínkou pro vznik statusu zúčastněného člena skupiny. Soud je proto bude ověřovat až v okamžiku, kdy chce zúčastněný člen skupiny využít svých procesních práv, která mu zákon přiznává, a také k okamžiku, kdy mu má být v rozhodnutí ve věci samé přiznáno právo [§ 70 odst. 1 písm. a)]. Pokud by zúčastněný člen skupiny neměl procesní subjektivitu již od počátku, tj. k okamžiku podání přihlášky, musel by soud řízení v rozsahu jeho přihlášky zastavit (jde o neodstranitelný nedostatek podmínky řízení). Pokud by došlo ke ztrátě procesní subjektivity až po přihlášení se do řízení, bude se aplikovat § 37 odst. 3 (k tomu podrobněji § 37, m. č. 5 až 7).

IV. Evropský přístup k postavení členů skupiny v řízení

IV.1 Směrnice o zástupných žalobách

7. Ustanovení § 10 je transpozicí čl. 7 odst. 6 směrnice o zástupných žalobách ve smyslu bodu 36 preambule a souvisí též s čl. 9 odst. 2 směrnice o zástupných žalobách. V bodě 36 preambule je stanoveno, že by členské státy měly mít možnost jednotlivým spotřebitelům, jichž se zástupná žaloba týká, poskytnout v rámci zástupné žaloby určitá práva, tito jednotliví spotřebitelé by však neměli být v řízení žalující stranou. Jednotliví spotřebitelé by v žádném případě neměli mít možnost zasahovat do procesních rozhodnutí oprávněných subjektů, jednotlivě si vyžádat důkazy v rámci řízení nebo jednotlivě podávat opravné prostředky proti procesním rozhodnutím soudu nebo správního orgánu, k němuž byla zástupná žaloba podána. Jednotliví spotřebitelé by kromě toho neměli mít v rámci zástupné žaloby žádné procesní povinnosti a až na výjimečné okolnosti by neměli nést náklady řízení. Podle čl. 7 odst. 3 směrnice o zástupných žalobách musí členské státy zajistit, aby v rámci zástupných žalob zájmy spotřebitelů zastupovaly oprávněné subjekty a aby tyto oprávněné subjekty měly práva a povinnosti žalující strany v řízení. Spotřebitelé, jichž se zástupná žaloba týká, mají nárok na prospěch z opatření uvedených v odstavci 4.

IV.2 Modelová evropská pravidla civilního procesu

8. Modelová evropská pravidla civilního procesu výslovně stanoví, že členové skupiny nejsou účastníky řízení, resp. stranami řízení (srov. rule 207).

Související ustanovení:

§ 2 odst. 1 písm. d) – pojem zúčastněný člen skupiny, § 11 – procesní práva zúčastněného člena skupiny, § 28 odst. 3 – zahájení a vedení individuálního řízení po připuštění hromadné žaloby, § 31 až 43 – členství ve skupině, § 47 – právo na vyjádření, § 48 – vyjádření prostřednictvím žalobce, § 50 – námitka proti návrhu smíru, § 70 odst. 4 – obsah rozsudku v hromadném řízení

Literatura:

ELIÁŠ, K. Zpráva o VII. zasedání Kolegia pro občanské právo při Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i., k problematice hromadných žalob. *Právník*. 2019, č. 6, s. 614.
FALLA, E. Powers of the judge in collective redress proceedings. *Research paper submitted to BEUC*. 2012, s. 37.

Další zdroje:

ELI/UNIDROIT Model European Rules of Civil Procedure. Dostupné z: https://www.european-lawinstitute.eu/fileadmin/user_upload/p_eli/Publications/200925-eli-unidroit-rules-e.pdf [cit. 2024-09-01].

§ 11

Procesní práva zúčastněného člena skupiny

(1) Zúčastněný člen skupiny má za podmínek stanovených tímto zákonem v hromadném řízení

a) právo vzít zpět svoji přihlášku,

- b) právo vyjádřit se k jeho předmětu nebo průběhu,
- c) právo na informace o jeho průběhu,
- d) právo nahlížet do spisu,
- e) právo podávat námítky proti návrhu smíru, návrhu na změnu hromadné žaloby nebo návrhu na její zpětvzetí a
- f) právo vyjádřit se k odvolání.

(2) Není-li spis veden elektronicky, může soud v zájmu zajištění rychlosti a účelnosti projednávání věci přijmout organizační nebo jiná vhodná opatření, kterými právo zúčastněného člena skupiny nahlížet do spisu přiměřeným způsobem omezí při zachování podstaty tohoto práva.

Přehled výkladu:

- I. Význam ustanovení
- II. Kategorie práv zúčastněného člena skupiny
- III. Jednotlivá procesní práva zúčastněného člena skupiny
 - III.1 Zpětvzetí přihlášky
 - III.2 Právo na vyjádření
 - III.3 Právo na informace
 - III.4 Nahlížení do spisu
 - III.5 Námítky
 - III.6 Právo vyjádřit se k odvolání
- IV. Podmínky pro nahlížení do spisu pro zúčastněné členy skupiny

K § 11

I. Význam ustanovení

1. Komentované ustanovení navazuje na celkovou koncepci institutu zúčastněného člena skupiny, jak je vysvětleno v komentáři k § 10. Jakkoliv zúčastněný člen skupiny není účastníkem řízení, nelze opomíjet, že v řízení je rozhodováno o jeho subjektivních hmotných právech. Zúčastněnému členu skupiny tedy i přes jistou míru jeho pasivity zákon přiznává taxativně vymezená procesní oprávnění. Jejich účelem a smyslem však dozajista není umožnit mu ve větší míře zasahovat do průběhu řízení jako celku, neboť by to bylo s ohledem na mnohost takových osob v rozporu s požadavkem na rychlost a efektivitu řízení ve smyslu § 6 o. s. ř., jak je například výslovně stanoveno u práva zúčastněného člena skupiny se vyjádřit (§ 47 odst. 4). V tomto ohledu je třeba připomenout, že dispoziční oprávnění ve vztahu k žalobě náleží jen žalobci. Ten je „pánem sporu“ (viz k tomu komentář k § 9, m. č. 2).

Pro výklad tohoto ustanovení je podstatná textace jeho návěť. Explicitně je stanoveno, že předmětná práva má zúčastněný člen skupiny výlučně a pouze za podmínek stanovených v tomto zákoně. Jinými slovy řečeno, nejde o zakotvení samostatných práv, nýbrž v podstatě o přehledový souhrn oprávnění, která jsou v zákonném textu dále specifikována. Bez spojení s konkrétní institutem (např. specificky upraveným způsobem nahlížení do spisu či mechanismem zpětvzetí přihlášky) tedy není možné, aby se s odkazem na komentované ustanovení zúčastněný člen skupiny domáhal jakéhokoliv svého oprávnění. Samostatně toto ustanovení žádná konkrétní oprávnění nepřiznává.

Zúčastněný člen skupiny není účastníkem řízení a zákon mu výslovně zapovídá i možnost vedlejší intervence ve smyslu § 39 o. s. ř. (viz komentář k § 10). Proto v případě

zúčastněného člena skupiny nebude přicházet v úvahu realizace ani jiných procesních oprávnění, která obecná úprava výslovně přiznává jen účastníkům řízení. Kupříkladu zúčastněnému členu skupiny nelze ustanovit zástupce dle § 30 o. s. ř. či mu prominout zmeškání lhůty dle § 58 o. s. ř. Jde o logické vyvážení té skutečnosti, že se nositel hmotných subjektivních práv (spotřebitel) rozhodl postupovat cestou hromadné, a nikoliv individuální žaloby. Výhoda tohoto postupu spočívá v minimálních nárocích na procesní aktivitu, neboť ta leží na žalobci (viz komentář k § 9, m. č. 10), a v absenci rizika hradit náklady protistrany při ztrátě pře (viz komentář k § 62, m. č. 11), nevýhodou je pak velice omezená možnost aktivní participace na řízení.

Zúčastněnému členu skupiny vznikají jeho procesní oprávnění přihlášením (viz komentář k § 37, m. č. 2). Za přihlášení se přitom považuje i písemné udělení souhlasu se zahájením hromadného řízení (viz komentář k § 31 odst. 2, m. č. 16 a násl.).

II. Kategorie práv zúčastněného člena skupiny

2. Práva zúčastněného člena skupiny lze rozdělit do tří skupin. V první řadě jde o oprávnění související přímo s nárokem zúčastněného člena skupiny, který je uplatňován v řízení. Jde o vliv na to, zda bude členem skupiny. Má právo vzít svou přihlášku zpět. Druhou skupinou práv jsou práva informační. Za tím účelem zákon zúčastněnému členu skupiny explicitně přiznává možnost získat informace o průběhu řízení a právo nahlížet do spisu. Tato práva lze však vykonávat výlučně ve stanovených mezích. Je tomu tak proto, aby jejich výkon nenarušoval rychlost a hospodárnost řízení. Předpokládá se totiž, že s ohledem na počet zúčastněných členů skupiny by extenzivnější výklad těchto práv v podstatě zmařil hlavní účel a smysl hromadného řízení, kterým je efektivně a rychle rozhodnout o právních otázkách, jež se dotýkají postavení velkého počtu spotřebitelů. V tomto směru lze odkázat i na subsidiární úpravu obsaženou v ustanovení § 6 o. s. ř. Poslední skupinou práv jsou práva participační. Zákon v omezené míře umožňuje zúčastněným členům skupiny do průběhu řízení aktivně vstupovat. Konkrétně jim přiznává právo na vyjádření k předmětu a průběhu řízení. Mohou se vyjádřit k odvolání a dále podávat námítky k vymezeným úkonům činěným účastníky. V případě této třetí skupiny práv je třeba z důvodů shora zmíněných zaujmout bezvýhradně restriktivní výklad.

III. Jednotlivá procesní práva zúčastněného člena skupiny

K odst. 1 písm. a)

III.1 Zpětvzetí přihlášky

3. Na rozdíl od zpětvzetí žaloby (§ 96 o. s. ř.) není zpětvzetí přihlášky dispozičním úkonem účastníka řízení. Jde nicméně o projev zásady autonomie vůle, jež se projevuje v tom, že stejně tak jako je na vůli každého, zda se bude hromadného řízení účastnit (systém „opt-in“), může se rozhodnout tímto způsobem i účast (předčasně) ukončit. Toto právo je však omezeno, a to jednak formálně a jednak časově. Podle § 36 totiž lze přihlášku vzít zpět jen do uplynutí lhůty pro přihlašování a na stanovém formuláři (k tomu viz komentář k § 36, m. č. 2). Výjimkou je případ změny hromadného řízení. Podle § 27 odst. 2 mohou zúčastnění členové skupiny vzít svoji přihlášku zpět do jednoho měsíce od uveřejnění informace o změně hromadného řízení v rejstříku hromadných řízení (k tomu viz komentář k § 27, m. č. 8).

Projevem skutečnosti, že zúčastněný člen skupiny není účastníkem řízení, je i to, že zpětvzetí přihlášky nečiní vůči soudu, nýbrž vůči žalobci, jehož úlohou je správa aktuálního portfolia spotřebitelů, jejichž práva v hromadném řízení hájí (k tomu komentář k § 9, m. č. 10 a násl.).

K odst. 1 písm. b)

III.2 Právo na vyjádření

4. Hromadné řízení je řízením sporným, které je postaveno na principu kontradiktornosti, jehož imanentním atributem je právo vyjadřovat se (viz např. § 114a, § 118, § 123 o. s. ř.). Toto právo náleží účastníkům řízení, tj. žalobci a žalovanému. V hromadném řízení však osoby, o jejichž právech a povinnostech se jedná, na jedné straně sporu (žalobní) nevystupují. Zákonodárce tedy za účelem vykompenzování tohoto deficitu způsobeného zástupným principem (k tomu viz komentář k § 9, m. č. 3) umožnil i osobám stojícím mimo účastnickou pozici ovlivnit rozhodování soudu (k tomu komentář k § 44, m. č. 5, § 47 a § 48) prostřednictvím jejich práva na vyjádření.

K odst. 1 písm. c)

III.3 Právo na informace

5. V případě práva na informace je třeba podtrhnout návěti komentovaného ustanovení (viz m. č. 1). Právo na informace svědčí jen za podmínek dále tímto zákonem stanovených. Zákon konkrétně nepřiznává zúčastněnému členu skupiny právo na poskytnutí individuální informace. Úprava zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, tím není dotčena.

[Informace poskytované účastníkem] Zúčastněný člen skupiny má právo na informace primárně vůči žalobci, který zastupuje jeho zájem (k tomu viz komentář k § 84) a jemuž jsou náklady spojené s plněním informačních povinností nahrazovány (k tomu viz komentář k § 61, m. č. 4). Konkrétně má žalobce povinnost informovat zúčastněné členy skupiny o zahájení a průběhu řízení způsobem určeným soudem, vždy také prostřednictvím svých internetových stránek. Projevem této informační povinnosti žalobce je i povinnost uveřejnit oznámení o zahájení hromadného řízení ve věci samé podle ustanovení § 22 a násl. Pokud jde o informování o výsledku řízení, stanoví § 69 odst. 2 tuto povinnost žalobci, případně žalovanému, a to podle úspěchu ve věci. Žalobce má informační povinnost dále, např. i pokud se rozhodne nevyužít svého práva opravného prostředku ve věci samé (k tomu viz komentář k § 77 a § 78).

[Informace poskytované soudem] Jde-li o informace ve vztahu k soudu, ty jsou poskytovány prostřednictvím rejstříku hromadných řízení upraveného v ustanovení § 83 a násl. a na veřejných soudních jednáních. Soudu samozřejmě nic nebrání vydat tiskovou zprávu či jinak komunikovat s veřejností, např. prostřednictvím médií. To bude zpravidla namísto v případě mediálně zajímavých řízení.

K odst. 1 písm. d)

III.4 Nahlížení do spisu

6. Zúčastněný člen skupiny může nahlížet do spisu jen omezeně, a to za podmínek upravených v odst. 2 (viz m. č. 9).

K odst. 1 písm. e)**III.5 Námitky**

7. Zákon obsahuje zvláštní úpravu institutu změny žaloby (§ 55), zpětvzetí (§ 56) a uzavření smíru (§ 50). V těchto ustanoveních je detailně upraven institut námitek. Důvodem je skutečnost, že se v hromadném řízení rozhoduje o nárocích, jejichž nositelem je někdo jiný než žalobce. K tomu viz blíže komentář k těmto ustanovením.

K odst. 1 písm. f)**III.6 Právo vyjádřit se k odvolání**

8. Projevem participačního práva zúčastněného člena skupiny je právo vyjádřit se k odvolání. Toto oprávnění zákon přiznává zúčastněným členům skupiny pouze v případě odvolání proti rozhodnutí ve věci samé (rozsudku), jímž nebylo žalobě (částečně) vyhověno. Právo vyjádřit se mají zúčastnění členové skupiny nikoliv vůči soudu, ale vůči samotnému žalobci (k tomu viz komentář k § 77).

K odst. 2**IV. Podmínky pro nahlížení do spisu pro zúčastněné členy skupiny**

9. Jedná se o doplnění úpravy obsažené v § 44 o. s. ř., která přiznává právo nahlížet do spisu účastníkům řízení a jejich zástupcům. Obecná úprava nahlížení tím není dotčena, tj. i v hromadném řízení tedy předseda senátu může umožnit nahlížení do spisu tomu, kdo na tom má právní zájem nebo má pro to vážné důvody. Naopak zúčastněný člen skupiny povolení předsedy senátu nepotřebuje, ačkoli není účastníkem řízení. Výkon tohoto práva však nesmí narušit rychlost a hospodárnost řízení, protože zákon umožňuje soudu přijmout organizační opatření za účelem jeho využití. Tato opatření zpravidla nebudou mít povahu ani formu rozhodnutí (usnesení), byť to vyloučeno není. Lze uvažovat i o tom, že soud vydá usnesení, kterým se vede řízení. Proti takovému usnesení není odvolání přípustné, jak stanoví § 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Praktičtější však bude postupovat neformálně.

Podmínky pro nahlížení do spisu pro zúčastněné členy skupiny soud stanoví s přihlédnutím ke všem okolnostem projednávané věci (velikost skupiny, obsáhlost spisu etc.). Bude zpravidla vhodné stanovit konkrétní časový úsek pro nahlížení či způsob, jak se lze ke studiu spisu objednat. Při organizaci nahlížení do spisu lze doporučit, aby soud posupoval ve spolupráci s žalobcem. Je totiž třeba mít na paměti, že právě žalobce je se zúčastněnými členy skupiny v kontaktu a je jeho povinností je vhodným způsobem informovat o průběhu řízení. V závislosti na počtu zúčastněných členů skupiny může být komunikace žalobce s nimi mnohem snazší. Po praktické stránce se tak například nabízí, aby sám žalobce pro nahlížení do spisu předjednal se soudem časové rozmezí a informaci o tom předal zúčastněným členům skupiny. Bylo by naopak neefektivní, kdyby se samotní zúčastnění členové skupiny (např. v řádu stovek) obraceli na soud samostatnými podáními, ve kterých by o nahlédnutí žádali. V takovém případě by soud měl učinit opatření, kterým by hromadným způsobem zúčastněné členy skupiny informoval, jak mohou svého práva využít, aniž by na takové jednotlivé žádosti individuálně reagoval.

I při nahlížení do spisu zúčastněnými členy skupiny je třeba dbát ochrany informací dle zvláštních právních předpisů (zejm. zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných